

**OITS VA OIV KASALLIKLARI VA ULARNI OLDINI OLISH
CHORA TADBIRLARI**

To'ychiyev H.H., Eshkaraev S.Ch.

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti, Termiz sh, Farovon massivi

43B-uy, e-mail: esadir_74@rambler.ru

Annotatsiya. Ushbu maqolada OITS kasalliklarning turlari, ularning kelib chiqishi va hozirda ularga kurashish yo'llari haqida, ularning zararli oqibatlari haqida ma'lumot berilgan. Bu maqolada hozirda bunday kasalliklar bilan kurashib kelayotgan ularga qarshi kurashish chora tadbirlari to'g'risida, yuqish yollari ulardan qanday himoyalani chora, tadbirlari davolash turlari

Kalit so'zlar: OITS,OIV.

AIDS AND HIV DISEASES AND THEIR PREVENTION MEASURES

Toychiyev HH, Eshkaraev S.Ch. Termiz University of Economics and Service, Termiz city, Farovon massif 43B, e-mail: esadir_74@rambler.ru

Abstract. This article provides information about the types of AIDS diseases, their origin and current ways of combating them, as well as their harmful consequences. This article is about measures to fight against such diseases, the ways of transmission, how to protect against them, measures, measures and types of treatment.

Key words: : OITS,OIV.

СПИД И ВИЧ-ЗАБОЛЕВАНИЯ И МЕРЫ ИХ ПРОФИЛАКТИКИ

Туйчиев Х.Х., Эшкараев С.Ч. Термезский университет экономики и сервиса, г. Термез, массив Фараван 43Б-дом, e-mail: esadir_74@rambler.ru

Аннотация. В данной статье представлена информация о видах заболеваний СПИД, их происхождении и современных способах борьбы с ними, а также их пагубных последствиях. В данной статье речь идет о мерах борьбы с такими заболеваниями, путях передачи, способах защиты от них, мерах, мерах и видах лечения. Ключевые слова: СПИД, ВИЧ,

KIRISH

Vaqt o'tishi bilan tibbiyot kabi ilmlar tobora rivojlanib bormoqda, bu narsa umr ko'rish davomiyligini, uning sifati va farovonligini sezilarli darajada oshirishga imkon berdi. Shu tufayli, bugungi kunda bir vaqtlar o'lik holatga olib kelgan kasalliklarning aksariyati muvaffaqiyatli davolanishi mumkin, ayrim hollarda kasallikning o'zi ham yo'q qilingan. Shunga qaramay, tibbiyot uchun OITS, saraton yoki diabet kabi katta muammolarni keltirib chiqaradigan har xil turdagi kasalliklar mavjud. Ularga qo'shimcha ravishda, otabobolarimiz tomonidan yuqtirilgan va asosan davosi bo'lmagan genlar bilan bog'liq bo'lgan

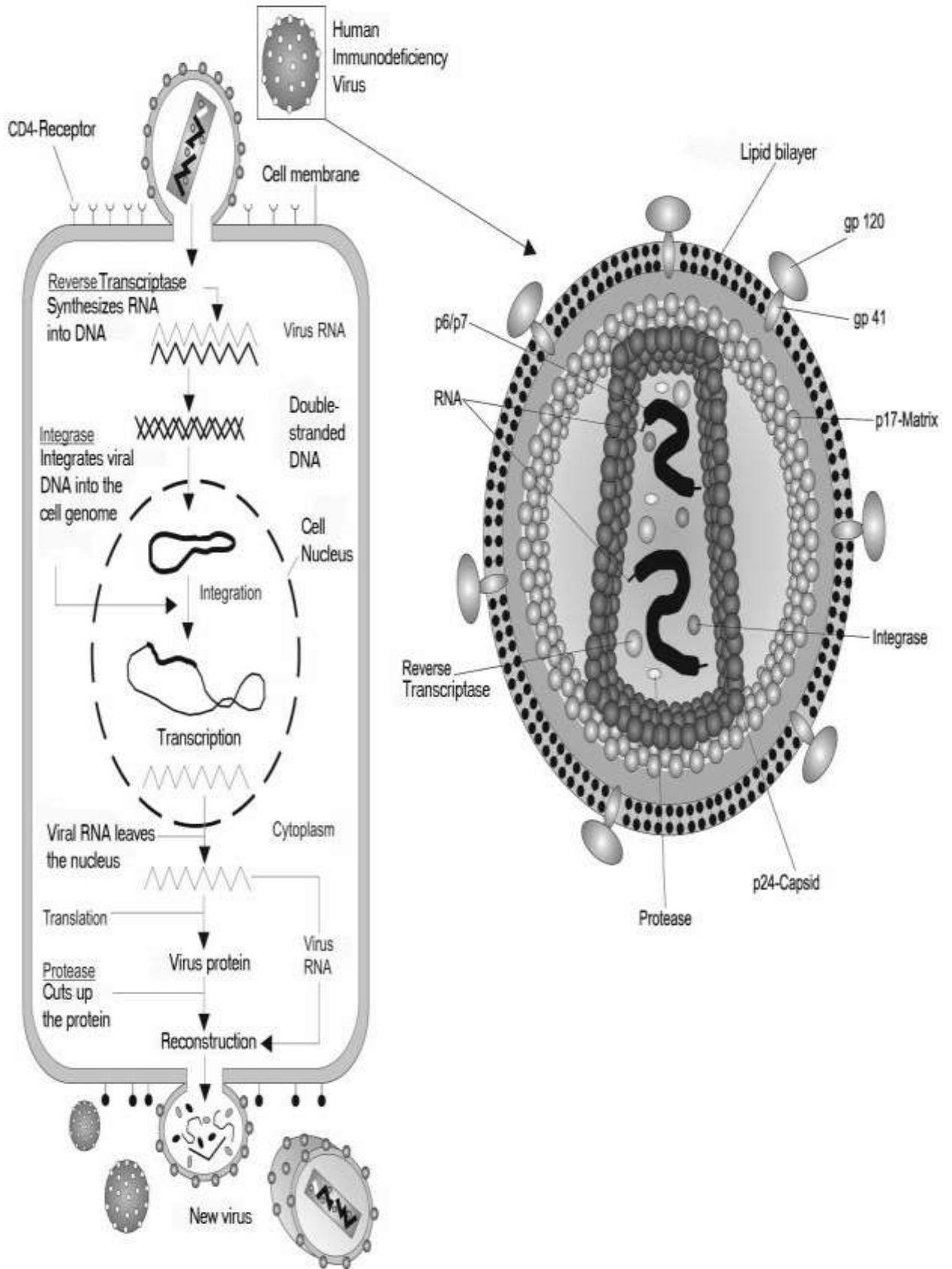
kasalliklarning katta guruhi mavjud(garchi ba'zida simptomlarni kamaytiradigan yoki sekinlashtiradigan yoki tuzatadigan, kamaytiradigan muolajalar topilsa ham yoki mavzuda va ularning kundalik hayotida yuzaga keladigan ta'sirni yo'q qilish). Biz to'plam haqida gapiramiz irsiy kasalliklar, biz ushbu maqola davomida aks ettiradigan kontsepsiya;OITS kasalliklar.Uqanday qasallik yuqish yo'llari qanday .

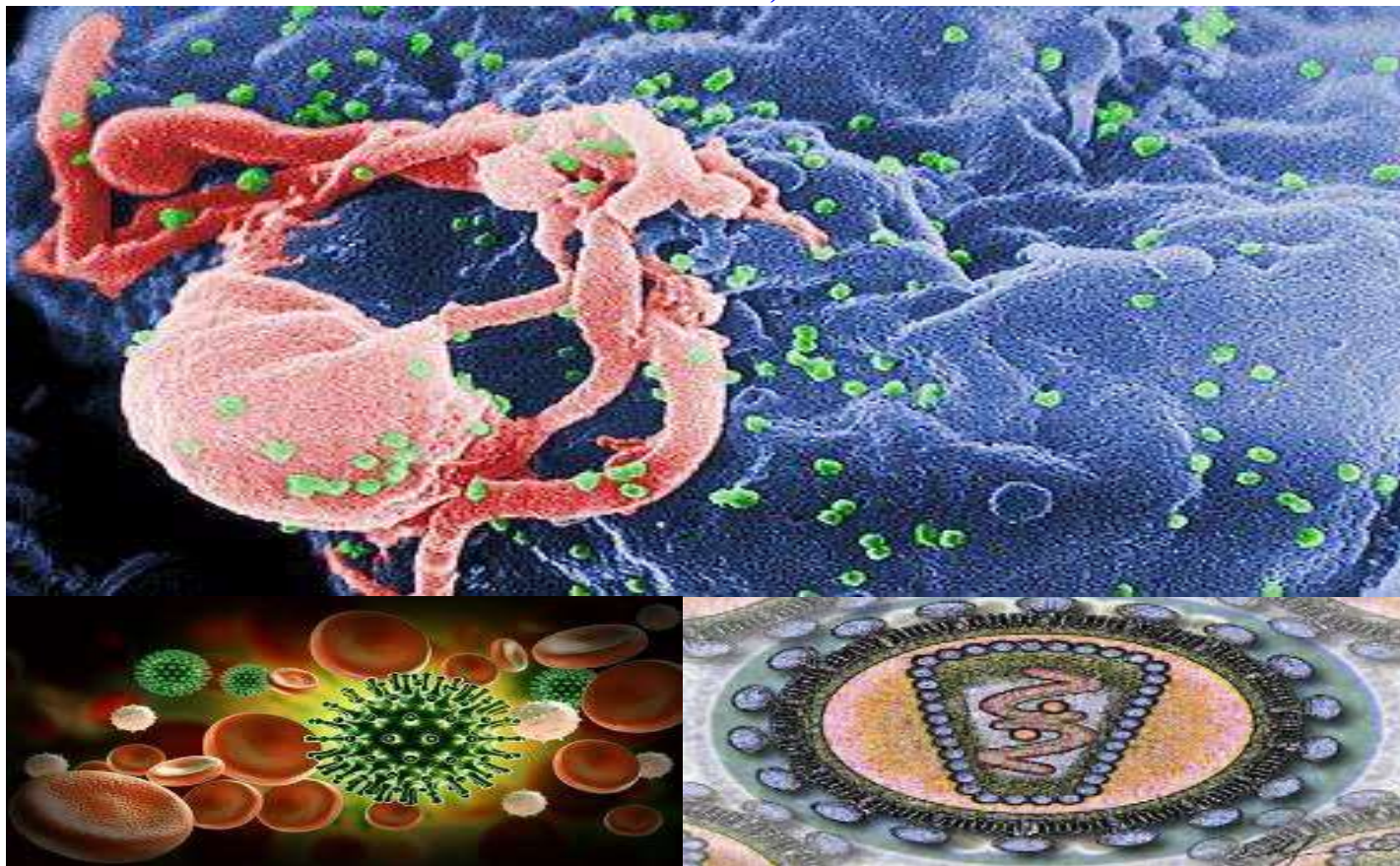
Orttirilgan immun tanqisligi sindromi (OITS) – retrovirus guruhiga mansub virus qo'zg'atadigan kasallik bo'lib, ikki davrga bo'linadi: OIV infeksiyasi va bevosita OITS (SPID) davri. OIV infeksiyasi davri odam organizmida virus bor, lekin kasallik alomatlari hali namoyon bo'lmagan davr. Virus deyarli bir vaqtda Parijda professor Lyuk Montanye hamda AQShda professor Gallo boshchiligidagi olimlar tomonidan kashf etilgan (1983-yil). Bu virus odamning immunitet tizimiga tanlab ta'sir ko'rsatadi, ayniqsa, SD4+ immun hujayralariga qirg'in keltiradi. Virus odam organizmiga tushgach, 2–3 kundan so'ng, 25–30% hollarda birlamchi infeksiya davriga xos alomatlar kuzatilishi mumkin. Bu „o'tkir serokonversiya sindromi“ deb ataladi, bunda harorat ko'tariladi, tunda terlash, bo'g'imlar va bosh og'rig'i, loxaslik, qayt qilish, ich ketishi, badanda, ayniqsa, uning yuqori qismida toshmalar paydo bo'lishi mumkin. Bu alomatlar odam organizmiga tushgan virus ta'siriga immunitet tizimi ma'lum darajada javob qaytarish reaksiyasi bilan bog'liq. Lekin bu davrda antitelolarni aniqlash natija bermaydi, chunki immunitet tizimining javobi hali to'liq shakllanmagan bo'ladi. Kasallikning bu davri 8–10 yilgacha, ba'zan undan ham uzoq davom etishi mumkin. Hozirgi kunda amaliyotda OIV infeksiyasi tashxisini qo'yish qonda kasallik virusiga qarshi paydo bo'lgan antitelolarni aniqlash – immun ferment taxlili (IFT) reaksiyasiga asoslangan. Dastlabki antitelolar virus organizmga tushgach, 3 haftadan so'ng shakllana boshlasa ham, qo'llanadigan diagnostikumlar ularni ilg'ay olmaydi. Shu bois, odamga ushbu infeksiya ilashgani to'g'risida virus organizmga tushganidan so'ng 90 kun o'tkazib olingan tekshirish natijasiga qarab xulosa chiqarish mumkin.

Sabablari

Virus qanday paydo bo'lgan?

OIVning kelib chiqish tarixi noaniq. Bir nechta farazlar mavjud. Ularning asoslari bor, ammo ularning barchasi faqat ilmiy hamjamiyatdagi taxminlar deb hisoblanadi. Birinchi farazlardan biri kasallikning kelib chiqishini maymunlar bilan bog'laydi. Taxminan yigirma yil oldin, olim B. Korbett OIV 1930-yillarda shimpanze orqali, tishlash yoki bu maymunning qoni va go'shtiga tegish orqali inson tanasiga kirgan bo'lishi mumkinligini taxmin qilgan. Ushbu gipoteza shimpanzelarning qonida OITSGa o'xshash holatni keltirib chiqaradigan shunga o'xshash virus mavjudligi bilan ifodalanadi. Boshqa bir olim, professor R. Garrining fikricha, bu kasallik ancha eski va uning tarixi 1900 yildan boshlangan deb hisoblaydi. XX asr boshlarida aniqlangan Kaposi sarkomasini ushbu gipotezaning isboti hisoblanadi. Bu immunitet tanqisligi virusining dalilidir.

YUQISH YO'LLARI

Jinsiy aloqa. OITSni yuqtirishning asosiy yo'li - yuqtirgan odam bilan himoyalangan jinsiy aloqa. Inyeksiya ignalari almashinuvi. Yuqtirgan odamga ishlatilgan shprits va ignadan foydalanish.

Bachadondan bolaga yuqishi. Infeksiyalangan ona virusni homiladorlik paytida, tug'ish paytida yoki emizish paytida, agar ehtiyot bo'lmasa va dori-darmonlarni qabul qilmasa, bolasiga yuqtiradi. Infeksiyalangan qonni quyish. Virusni qon orqali yuqtirish - o'tgan asrning asosiy muammosi bo'ldi. Qonni tekshirishning zamonaviy usullari bu xavfni sezilarli darajada kamaytirdi.

OIV rivojlanish bosqichlari 4 ta bosqichdan iborat:

1-bosqich (inkubatsiya bosqichi). Kasallik ilk paytidan kasallikning klinik belgilari paydo bo'lishigacha bo'lgan davr. Muddati: 2 haftadan 6-8 oygacha. Testlar virus mavjudligini aniqlay olmaydigan bosqich, ammo u allaqachon sheriklar va qabul qiluvchilarga yuqadi.

2-bosqich (birlamchi yoki faol bosqich): infeksiyadan so'ng, ko'p odamlarda simptomlar bilinmaydi yoki grippga o'xshash yengil namoyon bo'ladi. Odatda 2 oygacha davom etadi.

3-bosqich (surunkali bosqich): virus ko'payadi, lekin ko'pchilik odamlar simptom bilinmaydigan holatda bo'ladilar. Bu 2 yildan 20 yilgacha, ko'pincha 6-7 yil davom etadi.

4-bosqich (OITS): agar davolanish boshlanmasa, infeksiya OITS bosqichiga o'tishi mumkin, bu immunitetning jiddiy buzilishi, ma'lum asoratlarning paydo bo'lishi xavfini paydo qiladi. 1 yildan 3 yilgacha davom etishi mumkin. Keyin yuqtirgan odam opportunistik kasalliklardan vafot etadi. Chunki virusli va bakterial hujayralar miya, nafas olish, ovqat hazm qilish, mushak-skelet tizimi kabi tananing hayotni ta'minlovchi organlariga ta'sir qiladi.

Belgilari

OIVning dastlabki belgilari (infektsiyadan 2-4 hafta o'tgach):

Isitma.

Bosh og'rig'i.

Mushaklar va bo'g'imlarning og'rig'i.

Tomoq og'rig'i (faringit).

Limfadenopatiya (kengaygan limfa tugunlari).

Diareya

Taloqning kattalashishi

Stomatit

Dog'li toshma Ensefalit Ko'p odamlar uzoq vaqt davomida alomatlarni sezmaydilar. OITSning kech belgilari (agar antiretrovirus terapiya qabul qilinmasa) doimiy charchoq. Vazn yo'qotish.

Takrorlanuvchi og'ir infeksiyalar (og'iz infeksiyalari, pnevmoniya va boshqalar).

Tez-tez diareya va kandidoz (zamburug'li infeksiyalari).

Shish, yara va boshqa teri muammolarining paydo bo'lishi.

Antibiotiklarga qarshi immunitet.

STATISTIKA

Bugungi kunda Respublikamizda 45 ming nafar odamlar OITS bilan yashab kelmoqda. Ulardan 55 foizi erkaklar, 45 foizi ayollar, 14 foizini esa 18 yoshga to'lmagan bolalar tashkil etadi

2006 yilda OIV bilan kasallanganlar soni:

VOLUME-2, ISSUE-10

Biz — 39,5 million (34,1 — 47,1 million)
Qariyalar - 37,2 million (32,1 - 44,5 million)
15 yoshgacha bo‘lgan bolalar - 2,3 million (1,7 - 3,5 million)
2006 yilda OIV infeksiyasi:
Biz — 4,3 million (3,6 — 6,6 million)
Qariyalar - 3,8 million (3,2 - 5,7 million)
15 yoshgacha bo‘lgan bolalar - 530 000 (410 000 - 660 000)
2006 yilda OITSdan vafot etganlar:
Biz - 2,9 million (2,5 - 3,5 million)
Qariyalar - 2,6 million (2,2 - 3,0 million)
15 yoshgacha bo‘lgan bolalar - 380 000 (290 000 - 500 000)

Yuqorida aytib o'tganimizdek, hozirda OIV bilan kasallangan 40 million kishi bor. Ularning 2/3 qismi Afrika mamlakatlarida yashaydi. Kasallik bu yerda o'tgan asrning 70-yillarida keng tarqalgan edi. OIV bilan yashayotganlarning aksariyati (5 million) Sharqiy Afrika mamlakatlarida yashaydi. Hozirda virus Markaziy Osiyo va Sharqiy Yevropada “jasur”. 1999 yildan 2002 yilgacha ushbu hududlarda OIV bilan kasallanganlar soni uch baravar ko'paygan. Bu, asosan, giyohvandlar va giyohvandlar bilan bog'liq.

XULOSA

Respublikamizning barcha ma'muriy hududlaridagi OITSGa qarshi kurash markazlarida Ishonch va Anonim xizmat ko'rsatish xonalari faoliyat yuritmoqda. Bu maskanlarda bemorlar o'zlarini saqlagan holda bepul maslahat olib, lozim topilsa, laboratoriya tekshiruvidan o'tishi mumkin.

Aytish joizki, faqat insonning ongi va hulqi o'zgargandagina OIVga qarshi chora-tadbirlar o'z samarasini beradi. Shuning uchun inson o'zini turli xil xastaliklardan asray bilish, uzoq umr ko'rish va farovon hayot kechirishga tayyorlashi lozim. Buning birdan-bir yo'li sog'lom turmush tarzidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Kh.K. Shodiev, K.R. Ahmedov. Teri va tanosil kasalliklari, 2010, Toshkent: In Sino — 40-42-bet.
2. Buyuk maqsad yo'lidan og'ishmaylik" asari,
I.A.Karimov
 - "Giyohvand moddalarni iste'mol qilishning zararini kamaytirish dasturi" (O'quv qo'llanma), Toshkent-2008y.ref.uz
3. • "Darakchi"("Ogohlik")– gazetasi, №47soni,
25.11.2010 y.
4. • emedic.uz
5. • google.ru
6. • med.uz
7. 4. Rukovodstvo po detskoy artrologii. Pod red.akad. AMN SSSR M.Ya Studenikina i porf.
8. A.A.Yakovlevoy.-L. 1987.-S. 162-170.
9. 5. Spravochnik vracha obshey praktiki. Pod redaksiy akad. RAMN. - R.Paleeva. EKSMO
10. 2002 g
11. 6. Spravochnik peditra. Sankt-Peterburg, Moskva, 2004 god. 18.
12. 7. Ismailovich S. A. Socio-Psychological Problems of Educating an Independent-Minded,